

UCHWAŁA

Dnia 23 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant inspektor sądowy Anna Tarasiuk

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej,
na posiedzeniu jawnym w dniu 23 października 2024 r.,
wniosku pełnomocnika M. B. z dnia 17 czerwca 2024 r., o wydanie uchwały
zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej D. K. - prokuratora
Prokuratury Rejonowej w D. (uprzednio Prokuratury Rejonowej w K.) za dwa czyny
z art. 212 § 1 k.k.

na podstawie art. 135 § 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze
(powoływana jako: ustawa o prokuraturze) *a contrario*

uchwalił:

1. odmówić zezwolenia na pociągnięcie prokuratora Prokuratury
Rejonowej w D. (uprzednio Prokuratury Rejonowej w K.) D. K., do
odpowiedzialności karnej za wskazane we wniosku czyny, polegające
na tym, że:

- w dniu 4 sierpnia 2023 roku w S. posłużył się wykonywanym
zawodem i w tym celu skierował podejrzenie przeciwko M. B. w
sprawie Prokuratury Rejonowej w K. sygn. akt [...] wobec braku
dowodów winy na popełnienie zarzucanego jej czynu zabronionego i
wykorzystanie do tego celu incydentu niemającego cech czynu
zabronionego;

- w dniu 31 sierpnia 2023 roku w K. zmanipulował postępowanie
poprzez przypisanie M. B. właściwości mogących poniżyć ją w opinii
publicznej tj. rzekomego problemu psychicznego, posługując się w
tym celu sprawowanym stanowiskiem prokuratora Prokuratury
Rejonowej w K.,

tj. czynów z art. 212 § 1 k.k.

2. obciążyć Skarb Państwa kosztami postępowania.

UZASADNIENIE

Pełnomocnik oskarżycielki prywatnej M. B. pismem z dnia 17 czerwca 2024 r. wniósł o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. D. K. za czyny wypełniające znamiona przestępstwa z art. 212 § 1 k.k. Pełnomocnik podniósł, że M. B. wniosła wobec prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. D. K. prywatny akt oskarżenia, w którym zarzuciła, że:

1. „ww. w dniu 4 sierpnia 2023 r. w S. posłużył się wykonywanym zawodem i w tym celu skierował podejrzenie w przeciwko M. B. w sprawie Prokuratury Rejonowej w K. sygn. akt [...] wobec braku dowodów winy na popełnienie zarzucanego jej czynu zabronionego i wykorzystanie do tego celu incydentu niemającego cech czynu zabronionego;

2. w dniu 31 sierpnia 2023 r. w K. zmanipulował postępowanie poprzez przypisanie M. B. właściwości mogących poniżyć ją w opinii publicznej tj. rzekomego problemu psychicznego, posługując się w tym celu sprawowanym stanowiskiem prokuratora Prokuratury Rejonowej w K.”,

tj. za czyny stypizowane w art. 212 § 1 k.k.

W tym samym piśmie pełnomocnik wniósł o załączenie akt postępowania przygotowawczego o sygnaturze [...], nadzorowanego pierwotnie przez Prokuraturę Rejonową w K., następnie przekazaną do prowadzenia do Prokuratury Rejonowej w K1. oraz akt sprawy zawisłej przed Sądem Rejonowym w O. II Wydział Karny sygn. akt [...] i dopuszczenie znajdujących się w nich dokumentów.

W uzasadnieniu wniosku pełnomocnik argumentował, iż prokurator D. K. nadzorując postępowanie o sygn. [...] w przedmiocie umyślnego niszczenia mienia bezpodstawnie przedstawił zarzut M. B., z uwagi na brak materiału dowodowego

potwierdzającego sprawstwo ww., jak również bezpodstawnie wydał postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów na okoliczność stanu zdrowia psychicznego M. B., co mogło poniżyć ww. w opinii publicznej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek pełnomocnika oskarżycielki prywatnej M. B. nie zasługuje na uwzględnienie.

Analiza wniosku o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. D. K. prowadzi do uznania, iż jest on bezzasadny w stopniu oczywistym. Nie zasługiwał on bowiem na uwzględnienie nie tyle z uwagi na brak dostatecznego uprawdopodobnienia popełnienia przez ww. czynów wypełniających znamiona przestępstw określonych w art. 212 § 1 k.k., co niewykazania takowej okoliczności w jakimkolwiek wręcz stopniu.

Stosownie do art. 135 § 5 ustawy Prawo o prokuraturze, sąd dyscyplinarny wydaje zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, jeśli zachodzi dostateczne uzasadnienie popełnienia przez niego przestępstwa. Pojęcie „dostateczności” nie znajduje swojej definicji legalnej w obowiązujących aktach prawnych, a jego dookreślenie zostało poczynione zarówno w judykaturze, jak i w doktrynie.

Zgodnie z wypracowaną przez Sąd Najwyższy jednolitą linią orzecniczą dostatecznie uzasadnione popełnienie przestępstwa, w kontekście ustawy Prawo o prokuraturze, oznacza wyższy stopień podejrzania, tak co do faktu popełnienia przestępstwa, jak i co do osoby sprawcy. Nie chodzi zatem o ustalenie, że określona osoba popełniła przestępstwo, lecz o to, że zebrane dowody wskazują na wysokie prawdopodobieństwo zaistnienia tego faktu (zob. uchwała SN z 23.02.2006 r., SNO 3/06, LEX nr 470201 oraz postanowienie SN z 11.10.2005 r., SNO 43/05, LEX nr 472061).

W doktrynie wskazuje się natomiast, że „dostateczność” oznacza pewne minimum, którego nie wolno przekraczać przez dopuszczenie jeszcze niższego pułapu. Chodzi o bogatszy materiał dowodowy w stosunku do uzasadnionego podejrzania popełnienia przestępstwa wymaganego do wszczęcia postępowania (A.

Kiełtyka, W. Kotowski, A. Ważny [w:] A. Kiełtyka, W. Kotowski, A. Ważny, Prawo o prokuraturze. Komentarz, wyd. II, LEX/el. 2021, art. 135).

Tymczasem w przedmiotowej sprawie pełnomocnik oskarżycielki prywatnej nie wykazał, by prokurator D. K. dopuścił się czynów z art. 212 § 1 k.k.

Należy stwierdzić, że Prokurator jako kierowniczy organ procesowy w postępowaniu przygotowawczym, stosownie do przepisów ustaw, wszczyna i prowadzi postępowanie przygotowawcze albo zleca wszczęcie lub prowadzenie takiego postępowania innemu podmiotowi, w którym ustala się, czy rzeczywiście popełniono przestępstwo, oraz dąży do wykrycia sprawcy, wyjaśnienia okoliczności sprawy i zgromadzenia dowodów pozwalających na podjęcie decyzji co do wystąpienia z oskarżeniem lub innego zakończenia procesu. (zob. T. Grzegorzczak, Strony, ich przedstawiciele i inni uczestnicy postępowania karnego, Warszawa 1998, s. 13–18; M. Lipczyńska, R. Ponikowski, Mały komentarz do kodeksu postępowania karnego, Warszawa 1986, s. 58.). Przepisy kodeksu postępowania karnego wyposażają prokuratora w określone kompetencje i uprawnienia władcze, m.in. do przedstawienia podejrzanemu zarzutów, zmianą lub uzupełnieniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów oraz zamknięciem śledztwa do przeprowadzania czynności dowodowych, np. przesłuchania świadków, biegłych czy innych czynności, gdy wyłoni się taka potrzeba, jaką jest chociażby postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii psychiatrycznej.

W sprawie tej zauważyć należy, że załączony do wniosku materiał dowodowy nie czyni zadość przywołanym wymaganiom. Przedstawione dowody i okoliczności sprawy nie przemawiają za tym, że prokurator D. K. mógł naruszyć przepisy prawa, a konkretnie wypełnić znamiona przestępstwa określonego w art. 212 § 1 k.k. W tym kontekście wskazać należy, iż w postępowaniu immunitetowym sąd dyscyplinarny orzeka zasadniczo na podstawie wniosku i dowodów załączonych przez wnioskodawcę, bowiem to „rzeczą oskarżyciela, a nie sądu jest formułowanie oraz wykazywanie przesłanek uzasadniających zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, toteż oskarżyciela – a nie sąd dyscyplinarny – obciąża powinność gromadzenia i prowadzenia wszystkich niezbędnych w sprawie dowodów, uzasadniających w pełni podejrzenie popełnienia

przez sędziego przestępstwa” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2003 roku, SNO 29/03; uchwała SN z dnia 24 października 2014 roku, SNO 43/14).

Obowiązek przedłożenia materiału dowodowego przemawiającego za zasadnością wniosku należy tym samym do wnioskodawcy, a wyjątkiem od tej zasady jest jedynie sytuacja, w której nie posiada on realnych możliwości uzyskania materiału dowodowego, a zdolnością tą dysponuje wyłącznie sąd dyscyplinarny. W sytuacji natomiast, gdy nie dołączono do wniosku jakichkolwiek dowodów, bądź przedłożone dowody nie wykazują żadnego widocznego związku z treścią zarzutu formułowanego wobec osoby objętej wnioskiem, wówczas żądanie wnioskodawcy uznać należy za bezzasadne w stopniu oczywistym.

W przedmiotowej sprawie nie został chociażby uprawdopodobniony fakt popełnienia przez prokuratora D. K. przestępstwa z art. 212 § 1 k.k. Pełnomocnik M. B. formułując wniosek o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora D. K. nie wskazał z jakiego jego zachowania upatrywał realizacji znamion wymienionych we wniosków czynów zabronionych, powielając niejako prywatny akt oskarżenia wniesiony przez M. B. Zasadniczo uzasadnienie wniosku dotyczy jedynie niepopartego dowodami subiektywnego poczucia pomówienia i znieważenia, które ma odczuwać M. B.

Znamieniem przestępstwa określonego w art. 212 § 1 k.k. jest zachowanie sprawcy polegające na pomawianiu, tj. przypisywaniu pomawianemu czegoś, co jest oceniane negatywnie i co w konsekwencji może doprowadzić do jego poniżenia w opinii publicznej lub może narazić go na utratę zaufania potrzebnego do danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności. Jednak o zniesławiającym charakterze wiadomości przekazywanych przez sprawcę nie decyduje subiektywne poczucie pokrzywdzonego, lecz wyłącznie ocena obiektywna, tj. stwierdzenie, czy w odczuciu społecznym jest to zniesławienie. Nie wyczerpuje znamion zniesławienia zachowanie polegające na wyrażaniu opinii w ramach wykonywania uprawnień i obowiązków, z wyjątkiem sytuacji, gdy są one świadomie nieprawdziwe, a formułujący je działa w zamiarze ugodzenia w dobre imię lub podważenia zaufania do osoby opiniowanej (por. postanowienie SN z 9.10.2001 r., IV KKN

78/97, LEX nr 51588; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2002 r., V KKN 435/00, niepubl., z dnia 18 grudnia 2000 r., IV KKN 331/00, niepubl.).

W niniejszej sprawie prokurator D. K., jako nadzorujący postępowanie [...] dokonał przedstawienia zarzutów, przesłuchania podejrzanej jak i wydał postanowienie o powołaniu biegłych psychiatrów w ramach wykonywanych obowiązków służbowych, opierając się na materiale dowodowym zgromadzonym w prowadzonym postępowaniu przygotowawczym. Wydaje się konieczne wskazanie, że w sprawie została wydana opinia sądowo-psychiatryczno-psychologiczna, z której wynika, że M. B. w chwili zarzucanego jej czynu miała ograniczoną w stopniu znacznym zdolność do rozpoznania jego znaczenia i do pokierowania swoim postępowaniem, w rozumieniu art. 31 § 2 k.k.

W oparciu o przedstawioną wyżej argumentację brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że w realiach tej sprawy prokurator D. K. mógł wypełnić znamiona przedmiotowe i podmiotowe przestępstwa z art. 212 § 1 k.k., dlatego też Sąd Najwyższy odmówił wyrażenia zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej, orzekając jak w sentencji uchwały.

[M. T.]

R.G.